

ОЦІНКА СТАНУ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ ІМ. ГЕНЕРАЛА ПОТАПОВА У М. КИЄВІ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ

*О.В. Зібцева, кандидат сільськогосподарських наук
В.І. Пришляк, студентка*

Наведено результати дослідницької роботи на території парку ім. Генерала Потапова у м. Києві. Запропоновано заходи щодо реконструкції території об'єкта. Зосереджено увагу на виховній ролі молодого покоління.

Парк, насадження, інвентаризація, стан.

Кардинальна зміна економічних і соціальних орієнтирів, яка відбулася за останні десятиліття, позначилася зокрема й на екологічних показниках урбанізованих територій. Певного занепаду зазнали й парки як найбільші об'єкти з числа зелених насаджень загального користування. Наразі зміни й у рекреаційних потребах населення вимагають певних змін у планувальній структурі паркових територій, створення сучасних комфортних умов для відпочинку відвідувачів. Першим етапом реконструкції паркових територій є їх комплексна оцінка [1].

Предметом наших досліджень є територія парку ім. Генерала Потапова на житловому масиві Микільська Борщагівка Святошинського району м. Києва, на перетині вулиць Картвелішвілі та Генерала Потапова. Парк створений у 1975 р. та названий на честь генерал-майора танкових військ М.І. Потапова, командувача п'ятої армії Південно-Західного фронту, війська якої захищали Київ у 1941 р. у перші місяці Великої Вітчизняної війни. З усіх боків парк оточують житлові будинки й магазини, неподалік – дві школи.

Мета дослідження – визначити сучасний стан території парку, зокрема, його планувальну структуру, стан дорожньо-стежкової мережі, малих архітектурних форм, зелених насаджень та запропонувати заходи щодо реконструкції території відповідно до вимог часу.

Матеріали та методика дослідження. За загальноприйнятими методиками було проведено дослідницьку роботу, передпроектний аналіз території, який містив містобудівну оцінку, історичний, функціональний, архітектурно-планувальний, ландшафтний аналізи, а також аналіз благоустрою та об'ємно-просторових рішень об'єкта, подеревну інвентаризацію зелених насаджень. Основним методом оцінки території були натурні маршрутні обстеження, аналіз літературних джерел та архівних матеріалів.

Результати дослідження. Парк має майже правильну прямокутну форму розміром приблизно 385 на 130 м. Площа парку 5,27 га. Рельєф паркової території рівнинний, невеликі перепади висот є лише біля головного входу. У ландшафтно-планувальній структурі парку використаний комбінований прийом – поєднання регулярного та ландшафтного. Озна-

ками першого відзначається територія головного входу, пряма центральна алея, яка простягається вздовж усього парку, кільцеві відкриті площі з деревами по центру, створені у місцях перетину головної алеї з бічними доріжками, формовані огорожі, геометричні форми майданчиків і квітників. Ландшафтні елементи представлені вільним плануванням дерев та кущів (групові посадки й солітери), звивистими доріжками та другорядними стежками.

Незважаючи на виражену історичну тематику, парк за призначенням є місцем для відпочинку населення різного віку – як дорослих, так і дітей. За діючою класифікацією об'єкт належить до малих рекреаційних багато-профільних парків культури і відпочинку. Територію парку можна умовно розподілити на такі зони: прогулянкову (в тому числі, меморіальну і культурно-просвітницьку), активного відпочинку (зі спортивним та ігровим дитячим майданчиками) і тихого. Всі зони активно відвідують в усі пори року.

Дослідний об'єкт сформований, переважно, відкритими та напівзакритими просторами з нерівномірним розміщенням дерев. Наразі густина деревних насаджень парку становить 151 шт/га. Під зеленими насадженнями знаходиться 79,2 % території, зокрема, 73,2 % – під газонами звичайними, 2,2 % – під деревами, 0,7 % – під живоплотами і 1,9 % – під квітниками.

Аналіз благоустрою території об'єкта показав, що наразі парк перебуває не в найкращому стані. Потребують реконструкції та підвищення рівня благоустрою, насамперед, прогулянкова зона та зона активного відпочинку, зокрема, ділянки меморіалу й дитячого майданчика. Має незадовільний стан дорожньо-стежкова мережа: вкрите тріщинами та вибоїнами асфальтне покриття потребує заміни; трава росте в тріщинах асфальту та тротуарної плитки. Наявність значної кількості витолочених стежок вказує на похибки у розробці існуючої дорожньо-стежкової мережі, під час якої не було враховано підходи від житлових будинків. Взагалі, під дорогами і майданчиками перебуває 18,4 % паркової території, причому, всупереч чинним стандартам, понад 99,9 % із них мають асфальтоване покриття.

Малі архітектурні форми приурочені, переважно, до головної алеї й майже відсутні на бокових ділянках парку. Нині на території представлені лави двох типів: встановлені ще під час створення парку (для тимчасового відпочинку) та нові сучасні, розраховані для тривалого відпочинку.

Починаючи із 1980 р., на території парку проводилися посадки дерев. Наймасштабніших змін парк зазнав саме у 1980 р., коли на його території було висаджено близько 600 дерев. Друга хвиля змін відбулася у 1995–1998 рр. Висаджувалися групи з *Thuja occidentalis* L., *Aesculus hippocastanum* L. У 2008–2010 рр. було висаджено *Prunus pissardii* Carr., *Carpinus betulus* L. та *Catalpa speciosa* Warder. Проте значна їх частина не збереглася. Наразі на території парку зафіксовано 797 дерев, які належать до 19 видів. У насадженнях парку переважають листяні деревні породи: клени, каштани, липи, тополі. Хвойні зустрічаються поодинокі в центрах округлих майданчиків. Лише 5 % насаджень представлені довговічними деревними видами, хоча їх частка мала б становити не менш ніж

60–70 %. Більшість – 86 % дерев – належить до групи віку від 16 до 50 років. У парку представлені солітери, групи та рядові посадки. Через плин часу і певні похибки у розплануванні дорожньо-стежкової мережі, розроблені ландшафтно-планувальні рішення, зокрема, ефектні деревні групи, нині залишаються непомітними для ока відвідувачів. Так, невиразною є кільцева алея з *Aesculus hippocastanum* L. посеред хаотично густо висаджених дерев, до якої не веде жодна із доріжок або стежок. Живоплоти, розміщені по периметру парку, частково пошкоджені та потребують відновлення. Квітники на відкритих кільцевих просторах (на головній алеї) не обгороджені й тому постійно пошкоджуються дітьми й перебувають у незадовільному стані.

На підставі проведених досліджень для поліпшення стану та підвищення рівня благоустрою території парку можна рекомендувати:

1. Реконструювати ігровий майданчик для дітей та спортивний майданчик. Обгородити останній прозорим парканом, що функціонально розмежовуватиме простір і не спотворюватиме розташовану неподалік урочисту меморіальну зону.

2. Встановити МАФи декоративно-монументального призначення, зокрема, бюст генерала Потапова, що відповідатиме тематиці меморіального парку. Підходи до бюсту з чотирьох сторін облаштувати дошками пам'яті, що сприятиме вихованню молодого покоління, яке, внаслідок близькості кількох шкіл, є найпоширенішою групою відвідувачів парку. Простір позаду бюсту та лав оформити стриженим живоплотом, що відповідатиме розмежуванню території та сприятиме наданню їй урочистості.

3. Завершити реконструкцію елементів благоустрою, зокрема лав, урн, ліхтарів. Крім того, облаштувати дерев'яними лавами, у тому числі, із навісом та у вигляді півкола, територію біля ігрового майданчика та біля школи.

4. Збільшити кількість живоплотів на території парку. Формований живопліт із *Spiraea japonica* L. буде розподільним бар'єром (декоративною огорожею) з боку школи. Створити кілька живоплотів із *Spiraea japonica* та *Ligustrum vulgare* L. в середині парку, зокрема, біля бюста генерала Потапова.

5. Оформити територію парку регулярними квітниками, стилізованими під традиційні українські вишивані рушники (як символи данини від вдячного українського народу), зокрема, на території біля бювету та бюста генерала Потапова; створити рабатки біля школи та головного входу до парку.

Висновки

Дослідження паркової території показало раціональність її функціонального зонування й ландшафтної організації, переважання відкритого типу просторової структури та комбінованого прийому розпланування. Наразі, дорожньо-стежкова мережа, малі архітектурні форми, зелені насадження мають частково незадовільний стан і потребують реконструкції. Запропоновані заходи щодо реконструкції території парку передбачають

заміну дорожнього покриття, встановлення МАФів, формованих живоплотів, регулярних квітників.

Список літератури

1. Потемкина Н.В. Комплексная оценка территории центрального парка города Белогорск / Н.В. Потемкина // Экосистемы, их оптимизация и охрана. – 2011. – Вып. 4. – С.174–182.

Приведены результаты изыскательских работ на территории парка им. Генерала Потапова в г. Киеве. Предложены мероприятия по реконструкции территории объекта. Обращено внимание на воспитательную роль молодого поколения.

Парк, насаждения, инвентаризация, состояние.

The before projection research of n. General Potapov park territory in Kyiv was presented. The measures concerning to reconstruction of territory were proposed. The accent was made on education role for young generation.

Park, planting, inventory, state.

УДК 581.12:581.52:582.711.26

ВОДНИЙ РЕЖИМ ЛИСТКІВ ІНТРОДУКОВАНИХ ВИДІВ І КУЛЬТИВАРІВ РОДУ *HYDRANGEA* L.

О.М. Коркуленко, кандидат сільськогосподарських наук

*Викладено результати дослідження водного режиму листків видів і культиварів роду *Hydrangea* L., інтродукованих в умовах Києва. Визначено загальний вміст води в листках, дефіцит води та водозатримну здатність. Встановлено, що гортензії мають здатність відновлювати обводненість тканин при послабленні стресового чинника.*

***Hydrangea* L., загальний вміст води, водний дефіцит, водозатримна здатність.**

Одним із основних критеріїв успішного впровадження цінних декоративних деревних видів у помірну зону є здатність рослин зберігати необхідну для нормальної життєздатності організму фізіологічну активність в умовах високої температури повітря та обмеженої вологості [1].

Розвиток рослин забезпечується помірним розподілом опадів упродовж активного їх росту. Відсутність опадів, висока температура та низька відносна вологість повітря призводять до посухи. За визначенням П.Д. Крамера і Г.Г. Козловського [2], посуха являє собою комплекс умов